Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Шануй людей, коли ідеш угору, щоб привітатись з ними, коли ітимеш вниз.
Народне прислів'я

46 (461)
14 листопада
2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ВІДПУСТИТИ НЕ МОЖНА ДОПУСТИТИ

Останнім часом не можу дивитись телевізор. Мені стає погано, коли бачу, як ситі, вгодовані, доглянені морди жують одну і ту ж жуйку: щось мимрять, як це важко, ну, просто неможливо щось добре зробити для України, для народу. Це ж треба – зібратись великим кодлом і думати тижнями й гадати, як написати одну фразу: «Дозволити лікування за кордоном засудженим, які не вчинили тяжких кримінальних злочинів, протягом 365 днів лікувалися в стаціонарній пеніціарній установі й не одужали, а також вважати їх помилуваними, якщо вони відбули частину строку…» І більше нічого. І проголосувати.

Так ні, вони глибокодумно надувають рожеві пики, займаючись словоблудством, мовляв, що це Європа нас вчить, ми і самі з головою! А як на мене, просто намагаються виправдати своє зрадництво. Так-так! Зрадництво. Бо не виконавши домашніх уроків, поставлених Євросоюзом перед Україною, вони зраджують український народ, позбавляючи його цивілізаційної перспективи.

Хоч зрадництво у нашому політичному середовищі й навколо нього уже стало нормою. Це фішка, якою політики навіть вихваляються. Героями ж Росії стали 148 парламентарських хрунів, які в липні написали звернення до польського сейму засудити дії УПА в роки війни на Волині й прирівняти їх до геноциду поляків. Державними зрадниками назвав їх екс-Президент Л. Кравчук. І що, хоч один покаявся? Та де там, для них геройство – ще більше принизити українців.

А згадайте іншого, уже спортивного хруня, першого віце-президента ПФЛ (Професійної футбольної ліги України) В. Стороженка. Після гри збірної України проти команди Сан-Марино у Львові за бурхливу реакцію вболівальників і, можливо, дії кількох провокаторів, ФІФА у особі свого підкомітету ФАРЕ пригрозила покарати львівський стадіон «Арена» дискваліфікацією на п'ять років. Здавалося б, чиновники від футболу, які представляють Україну у високих міжнародних спортивних інституціях, мали б захищати свою державу Україну. Згаданий пан Стороженко навіть щось мимрив перед телекамерами про це. А насправді, як виявилось пізніше, написав лист до ФІФА зі слізним проханням саме покарати українців. Отакої!

Зрадництво, хрунівство, кидальство так укоренилися у політичній і владній еліті, що це вже загрожує державності. Дуже багато запитань викликають останні часті зустрічі В. Януковича з В. Путіним. Чи не виробляється план, як кинути Євросоюз? Власне, як бути після Вільнюса, якщо Ю. Тимошенко не випустять і Угоди по асоціацію не підпишуть? Що цілком імовірно, бо судячи з того, як поводиться більшість, себто фракція Партії реґіонів, у парламенті, зрозуміло, що команди голосувати за законопроект про лікування за кордоном українських засуджених з Банкової не дано. І брикаються. А тим часом владу попереджають, що затягування процесу – «подібне до смерті», а точніше – дуже небезпечне. Екс-Президенти Л. Кравчук і Л. Кучма передбачають, що Україна заплатить високу ціну, якщо з вини реґіоналів не підпише Угоду про асоціацію з ЄС. Та й у мене зароджуються сумніви: не вірю, що після 25-го візиту місії Кокса–Кваснєвського і відсутності конкретного рішення у справі Ю. Тимошенко її підпишуть.

А втім, чуда бувають. Пишу ці роздуми у вівторок. А можливо, у середу саме таке чудо й станеться. А можливо, не в середу, а 28 листопада…

Випустять не випустять – підпишуть. Для Януковича головне не допустити Юлю до президентських виборів. Словом, відпустити не можна допустити…

Богдан ВІВЧАР

РОТАЦІЇ

НІКОЛИ НЕ КАЖИ НІКОЛИ

МИХАЙЛО ВАСИЛЬОВИЧ ПІШЛИ, ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ – ПРИЙШЛИ

Керівником виконавчої влади на Прикарпатті став головний реґіонал краю Василь Чуднов.

Офіційна церемонія представлення нового голови облдержадміністрації відбулася в п'ятницю. Віцепрем'єр-міністр України Костянтин Грищенко зачитав два укази Президента: про призначення колишнього народного депутата України, керівника обласної організації Партії реґіонів Василя Чуднова на посаду голови облдержадміністрації, а Михайла Вишиванюка, котрий з 26 березня 2010 року обіймав цей пост, – на посаду радника глави держави.

К. Грищенко у виступі перед керівним активом усіх районів області заявив, що Президент цілковито довіряє В. Чуднову, що на нього поклали відповідальні завдання. Він закликав усіх допомагати йому. Водночас подякував Михайлові Васильовичу за багаторічну роботу. Пригадується, як Михайло Васильович свого часу впевнено заявляв: поки Президентом є Янукович, доти я – керівник облдержадміністрації. Не сталося…

Словом, ніколи не кажи ніколи. А на прощання Михайло Васильович сказав: «Насамперед дякую всім за співпрацю. Щось нам вдавалось, а щось – ні, але наша спільна праця триватиме й надалі, тому ми не прощаємось… Треба всім пам'ятати, що ми покликані служити людям, а не навпаки. І від того, як виконуватимемо свої обов'язки, залежатиме, як цінуватимуть нас…» Але без поклону не обійшлося. Він закликав об'єднатися навколо свого Черчілля в особі Віктора Януковича. Отакої!

Василь Чуднов же окреслив спочатку міжнародні, кліматичні, фінансові проблеми, а потім опустився до місцевих. Він їх знає, бо на Прикарпатті народився й виріс, відає про настрої жителів.

«Тож переконаний, що краяни об'єктивно оцінюватимуть мої рішення, дії й ситуацію, що складатиметься в реґіоні, а головне – зуміють відокремлювати зерно від полови, конкретні справи – від демагогії. Зроблю все залежне від мене, щоб налагодити конструктивну співпрацю з депутатським корпусом та керівництвом обласної ради, з громадами всіх міст і районів, з громадськими та партійними організаціями. Робитиму все, що в людських силах, аби моє рідне Прикарпаття зростало соціально й економічно…»

Цього варто дочекатися.

Теодор ДРОВНИЧ

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Гроші на хворобу

Прикарпаттю на виконання пілотного проекту із запровадження державного реґулювання цін на лікарські засоби для лікування осіб з гіпертонічною хворобою виділили з Державного бюджету 5 мільйонів 300 тисяч гривень. Ці кошти обласна влада обіцяє спрямувати на часткове відшкодування вартості лікарських протигіпертонічних засобів.

На Івано-Франківщині кожен третій житель, а це понад 380 тисяч осіб, хворіє на гіпертонічну недугу. Тільки протягом дев'яти місяців цього року вперше підвищення артеріального тиску зареєстроване у понад 25 тисяч прикарпатців.

Вшанували героїв

В Івано-Франківську відкрили першу анотаційну дошку українським героям у рамках ініційованої фракцією ВО «Свобода» в міській раді програми «Івано-Франківськ – місто героїв». Участь у її відкритті взяли народний депутат України, свободівець Руслан Марцінків, секретар міської ради Микола Вітенко й відомий історик і краєзнавець міста Михайло Головатий.

Першими вшанували Симона Петлюру, Михайла Грушевського та Володимира Винниченка на фасаді будинку на вулиці Січових стрільців, 12, де колись у тодішньому готелі «Одеса» (теперішньому «Дністер») вони зупинялися. Концепція такої програми ставить на меті донести до відома жителів міста і його гостей інформацію про героїв України, які мали нагоду побувати у Франковому місті.

**ШАНОВНІ КРАЯНИ!
ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!**
**з 1 жовтня 2013 р.
почалася передплата
на наступний рік на газету
«ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».**
Передплатний індекс – 91083.
***ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ
(без оплати оформлення):***
на місяць – 4,30 грн., на півроку – 25,80 грн., на рік – 51,60 грн.

Мільярдери у найбіднішій країні

За кількістю доларових мільярдерів Україна опинилася на 27-ій позиції світового рейтинґу. Про це свідчать результати дослідження «Перепис мільярдерів – 2013», який провела міжнародна компанія «Wealth-X» та швейцарський фінансовий конґломерат «USB». Згідно з даними звіту, нині світовий клуб мільярдерів налічує 2170 осіб із 78 країн. Чверть (24 відсотка) всіх мільярдерів світу є жителями США. Більше 100 мільярдерів проживають у Китаї (157), Німеччині (148), Великобританії (135), Росії (108) та Індії (103). До світового клубу мільярдерів належать і 18 українців, розмір активів яких становить 49 мільярдів доларів. Нагадаємо, що українці – найбідніші в Європі після молдаван.

Автостанцію перенесли

Всі міжобласні та міжнародні маршрути, які відправляються з Івано-Франківська, відтепер обслуговуватиме автостанція № 2, розташована в мікрорайоні «Пасічна». Раніше відправлення цих рейсів здійснювали з автовокзалу поблизу залізничного вокзалу, який тепер обслуговуватиме внутрішньообласні маршрути. Рішення про перенесення місця відправлення автобусів міжнародного та міжобласного сполучень пов'язане з численними нарікання на перевантаження вулиць обласного центру автотранспортом.

Прокуратура контролює заборгованість із зарплати

Після прокурорських перевірок щодо своєчасної виплати зарплати до відповідальності притягнули 27 посадових осіб органів влади й місцевого самоврядування, суди області розглянули й задовольнили 105 позовів такої категорії на суму 400 тисяч гривень, розпочали 13 кримінальних проваджень. Скажімо, службові особи комунального підприємства «Торговий дім «Галичина» умисно не виплатили 158 тисяч гривень зарплати працівникам з вересня 2012 року.

ДІЯ

ГОТУЄМОСЯ ДО ЮВІЛЕЮ

Відбулося засідання Правління ОО ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка, на якому розглянули ряд важливих питань життя, діяльності й подальшого поступу обласного об'єднання.

Відкриваючи обговорення, голова обласного об'єднання **Степан Волковецький** наголосив, що просвітяни готуються до 145-річчя організації, яке має стати значною віхою в її історії. Для просвітян краю важливо проаналізувати, як реалізується Концепція відродження «Просвіти», як включилися усі наші структури у реалізацію програми «Просвіта» XXI сторіччя».

Саме ці питання будуть обговорені на звітно-виборній конференції ОО ВУТ «Просвіта», яка відбудеться 14 грудня.

Учасники засідання підтримали проект організації Музею шани Тараса Шевченка в Народному домі «Просвіта», який реалізується спільно з управлінням культури облдержадміністрації. Вирішили до кінця листопада завершити план експозиції та підготувати кошторис. Підтримали пропозицію щодо збору благодійних коштів на створення Музею шани Тараса Шевченка.

На засіданні вирішили питання проведення звітно-виборних конференцій у Івано-Франківську, Богородчанському, Галицькому, Калуському, Косівському об'єднаннях. Вони мають відбутися у першому кварталі 2014 року.

Йшлося і про конкретні господарські справи – ремонт НД «Просвіта», оновлення фасаду, створення інформаційного стенду та багато інших поточних питань, які потребують вирішення.

Теодор ДРОВНИЧ

АНОНС

ОСВЯЧЕННЯ ХРАМУ В СІЛЬЦІ

17 листопада у селі Сілець Тисменицького району відбудеться освячення новозбудованого церковного храму. Урочистості розпочнуть Святою Літургією об 11.00.

Парох храму о. Василь Смицнюк і церковний комітет запрошують вірних на свято.

ТАК ДУМАЮ

КОРУПЦІЯ В КІНО І В ЖИТТІ

Живу в Нью-Йорку, за тисячі кілометрів від України, живу все своє життя.

В середині минулого століття лихоліття війни закинуло моїх батьків до Америки, я народився вже тут, але завжди почувався українцем і мене завжди хвилювала доля України.

Раз, двічі на рік відвідую Україну, до того ж Інтернет дає змогу тримати руку на пульсі всіх подій. Я радію успіхами й переймаюсь невдачами України.

Нещодавно подивився альманах «молодих» українських режисерів «Україно, ґудбай!» та «Мудаки. Арабески». І це вразило мене. Що це? Невігластво, епатаж чи намагання здивувати, заявити про себе за будь-яку ціну?

Ось, наприклад, одна зі сцен альманаху «Україно, ґудбай!»: дорогою йде молода жінка у пальті, назустріч їй чоловік – теж у пальті. Наближаючись до жінки, чоловік розкриває пальто, під яким немає нічого, тільки його оголене тіло. Згодом бачимо ще одну пару: так само прямують чоловік і жінка у пальтах. Тут жінка розкриває пальто й демонструє своє оголене тіло.

Або ще з фільму «Підручник для мудаків»: уроки української літератури для 8 класу, фільм-сатира, але яка? Портрети класиків української літератури – Іван Франко, Борис Грінченко, Тарас Шевченко, Леся Українка. На тлі пісні про Україну, Франкові, Грінченкові й Шевченкові домальовують чоловічий орган, а Лесі – жіночий.

Нема сумніву, що «Україно, ґудбай!» та «Мудаки. Арабески» – це спрямована акція україно-фобів, антиукраїнська порнографія, мета якої – спаплюжити культуру України, її світом визнаних лідерів. Таке враження, що в українському кіно не було ні «Тіней забутих предків», ні «Кам'яного хреста», ні «Білого птаха з чорною ознакою», ні «Вавилону-ХХ». Не було Довженка, Савченка, Параджанова, Іллєнка, Осики, Миколайчука. Хто ж відповідає за ці так звані «творіння» – «Україно, ґудбай!» та «Мудаки. Арабески», за цей непотріб?

В Україні є державне аґентство з питань кіно, яке очолює пані Катерина Копилова. І коли з соціальних мереж я довідався про стан справ цієї аґенції, то багато що зрозумів. Спеціалісти, тобто фахівці цієї індустрії, окреслили цей стан так:

«…теперішня влада, призначивши на посаду голови Державного аґентства з питань кіно абсолютну невігласку в кінематографічних справах – авантюристку Катерину Копилову, яка хоч кінематограф і фінансує, але називати це кінематографом дуже важко. Це не кінематограф, а дурне викидання грошей на вітер, яке, до того ж, дає змогу нечесним людям гріти на цьому руки».

От, наприклад, Копилова вклала 13,4 млн. гривень у вже готовий російський фільм «В суботу». Опісля стало відомо, що продюсер з російського боку одержав лише 3 млн. гривень. Навіть Рахункова палата України визнала, що спільне виробництво цього фільму не відповідає вимогам Європейської конвенції про спільне кінематографічне виробництво, а Державна фінансова інспекція встановила, що було порушення, що принесло збитків державному бюджету на 12,4 млн. СБУ розпочала кримінальну справу, але Копилова з незрозумілих причин залишилась на посаді. Як це розцінювати? Як вибіркове правосуддя?

Аномалії трапляються у фінансуванні проектів із державного бюджету. Це трапляється навіть у найбільш розвинених і демократичних державах. У такому випадку відповідальні особи, тобто ті, котрі виділили фінанси, мають обов'язок дати пояснення, а коли пояснення не адекватне, або ще гірше, вказує на порушення засад, а то й законодавства, чиновники відходять, а то й проти них порушують кримінальні справи. В сучасній Україні такі справи чи порушення відбуваються часто з огляду на брак практичного втілення законів, а то й корумпованості всіх гілок влади. І тому найперше завдання, щоб Україна стала відносно нормальною державою, – слідкувати за цим, припиняти надуживання й карати чиновників. Серйозна настанова з цього, зокрема, важлива тепер, коли Україна стоїть на грані перших поважних кроків євроінтеґрації.

В Державній кіноіндустрії, зокрема, в аґентстві з питань кіно при Міністерстві культури, така аномалія перейшла межі навіть екстремального недбальства, а то й зловживання. То куди ж ідуть державні кошти? І що з цього приводу думає Міністр культури пан Новохатько, якому все це очевидно добре відоме? Бо стан справ не змінюється, а славетна в минулому Національна кіностудія імені Довженка, яка сьогодні паралізована відсутністю фінансування, майже припинила діяльність.

Ситуація, що склалась в українському кіно, компрометує всі гілки влади, бо гуманітарні проблеми не менш важливі, ніж проблеми економічні. Неможливо однією ногою, кульгаючи, йти до Європи, а другою – погрузати в багні корупції та бездуховності.

Аскольд ЛОЗИНСЬКИЙ

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ

ПОСТАТІ ЗІ СТАРОЇ СВІТЛИНИ

НОВІ ФАКТИ, РОЗДОБУТІ З ДОПОМОГОЮ ЧИТАЧІВ

Починаючи з кінця серпня (№ 34–35 від 23.08, № 36 від 06.09 за 2012 р., № 15 від 11.04 за 2013 рік) у «Галицькій Просвіті» я публікував дослідження доль директорів і завучів шкіл Лисецького району, що сфотографувались перед початком 1956–1957 навчального року на площі А. Міцкевича біля приміщення обласного інституту перепідготовки вчителів. Цю світлину мені надав колишній педагог, член ОУН, політв'язень і краєзнавець Василь Юрійович Гук, який тоді працював директором Іваниківської школи.

Але в інформації про осіб зі світлини були прогалини, які допоміг частково заповнити читач «Галицької Просвіти» Іван Петрович Доцяк, мешканець Івано-Франківська, 1933 р. н., родом із с. Іваниківка Лисецького району, який у 1951–1953 рр. працював бухгалтером Лисецького райвно, а згодом – після закінчення вчительського інституту в Коломиї – вчителем фізики й математики в школах району, зокрема в Братківцях. Окремі деталі допоміг висвітлити також Ярослав Володимирович Єфімчук, депутат Івано-Франківської обласної ради, уродженець с. Радча і колишній учень Б. Ляшевича і подружжя Миколи і Ніни Романишиних.

Отож надаємо уточнений список працівників освіти, представлених на світлині. Сидять зліва направо:

1. Федосенко Петро Євменович, директор Крихівецької школи.
2. Прокопишин Степанія Юріївна, завуч Лисецької школи.
3. Представник облвно.
4. Сніжневська Віра, завуч Тисменичанської СШ.
5. Суковенко Іван Степанович, родом із Дніпропетровська, учасник Другої світової війни, комуніст, завідувач Лисецького райвно. Вищої освіти не мав (педкурси).
6. Коляда Галина Терентіївна, родом із Дніпропетровська, інспектор Лисецького райвно.
7. Мельникова Євдокія Прокопівна, директор Лисецької СШ. Прибула зі східної України.
8. Анна Петрівна, завуч Опришівської школи.
9. Купновицький Григорій Степанович, директор Березівської школи.
10. Павликівська (Вербова) Марія Степанівна, завідувач Чукалівської початкової школи.
11. Романишин Антоніна Анисимівна, завідувач Радчанської початкової школи. Родом з Одещини. Нещодавно їй виповнилось 90 років. Працює вчителем в Радчі і її донька Лідія Миколаївна.
12. Ріпецький Володимир Романович, директор Тисменичанської СШ.

Стоять зліва направо:

1. Стельмах Іван Васильович, завуч Березівської школи. В 1953 році, коли була «установка» висувати місцеві кадри, його хотіли призначити директором, але прийшла інформація про його зв'язки з ОУН–УПА, і кандидатура була відхилена. Згодом – вчитель російської мови і малювання у Крихівецькій школі. Його новаторський педагогічний досвід у викладанні образотворчого мистецтва вивчали й пропаґували обласне управління освіти та інститут перепідготовки вчителів.
2. Долик Теодор Йосипович, родом із м. Перемишль, завуч Крихівецької школи, згодом – директор (недовго), вчитель фізвиховання.
3. Пересунько Андрій, директор Хриплинської школи, згодом – завідувач райвно.
4. Суровський Микола Онисимович, директор Опришівської школи. Виходець зі східної України, учасник війни, мав бойові відзнаки.
5. Фіґоль Левко Михайлович, завідувач Стебницької початкової школи, згодом – вчитель музики Крихівецької школи.
6. Паращук Дмитро Васильович, родом із с. Микитинці, директор школи в Братківцях (до жовтня 1962 р.), Загвізді.
7. Левицька (Кобиляк) Палагна Петрівна, 1932 р. н. (за документами – 1935 р. н.), родом із с. Старий Угринів Калуського р-ну, бухгалтер Лисецького райвно. Проживала в с. Старий Лисець.
8. Ляшевич Богдан Володимирович, директор Радчанської школи.
9. Феданко Олександр Антонович, директор Хриплинської школи. Краєзнавець, збирав матеріали про історію Скиту Манявського. Створив у с. Солотвин Богородчанського р-ну чудовий музей природи рідного краю. І. П. Доцяк згадує, що на О. А. Феданка було досьє з інформацією про його членство в ОУН ще з часів польської окупації Галичини.
10. Романишин Микола Михайлович, завуч Радчанської школи. Учасник та інвалід радянсько-німецької війни.
11. Гук Василь Юрійович, директор Іваниківської школи.
12. Романишин Іван Олексійович, завуч Іваниківської школи.
13. Стрільців Євген Миколайович, директор Драгомирчанської школи.

В розмові з Іваном Петровичем я дізнався, що в другій половині 40-их років минулого століття директором школи в с. Братківці був Богдан Антонович Левицький, син священика, який мав університетську освіту. Він був родичем керівника уряду ЗУНР Костя Левицького. Директором його призначили тільки тому, що не було кадрів, які були б вірні комуністичному режиму й мали відповідну освіту. Крім того, активно діяли боївки УПА і націоналістичне підпілля, що відлякувало потенційних кандидатів на цю посаду. В січні 1950 року Богдан Антонович був звільнений з посади як неблагонадійний елемент. Пізніше він працював директором заочної школи робітничої молоді в с. Чернїїв Тисменицького району разом із дружиною Ольгою.

Також пан Доцяк згадав давню історію про Різдвяні свята 1945 року в рідному селі Іваниківка. Як завше, Іван з друзями збирався йти колядувати. Його і ще двох хлопчаків викликала до себе вчителька Наталія Гордійчук, родом із Лисця. Вона попрохала їх заколядовані гроші й продукти віддати на лікування поранених і хворих партизанів, а також бути дуже обережними. Цей факт підтвердив Іван Павликівський, земляк Доцяка, член правління обласного товариства «Меморіал» ім. В. Стуса. Рідний брат вчительки був вояком УПА. Наталія Гордійчук працювала в школі ще за німецької окупації. На горищі школи вона сушила й збирала сухарі для відправки нашим хлопцям у ліс. Хлопчаки знайшли їх, залізши одного разу на стрих. Наталія Гордійчук разом із сестрою Юлією були вивезені до Сибіру. Проживали Гордійчуки в с. Лисець на вулиці, що вела до с. Іваниківка (друга хата праворуч).

Прохання до всіх, хто володіє інформацією про їхню подальшу долю повідомити в редакцію газети, або особисто автора за телефоном: **095-545-69-89.** Дослідження триває.

Михайло ФРЕЇК, *завідувач МК «Дем'янів Лаз»*

ДОПОКИ?

НЕ ШАНУЙМО НЕНАВИСНИКІВ

УКАЗОМ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ 2014 РІК ОГОЛОШЕНИЙ РОКОМ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Згідно з цим документом нині в Україні проводиться багато заходів, де науковці й пересічні громадяни висловлюють свою любов і повагу до Батька-Кобзаря, розшукують невідомі сторінки з життя його друзів і побратимів. Але широко відомо і те, що творчість Т. Шевченка у всі часи викликала люту ненависть його ворогів. Їхнє ставлення до українського генія теж слід не замовчувати, а викривати й давати належну оцінку.

Одним із ненависників Тараса Шевченка ще за його життя був відомий російський літературний критик Віссаріон Бєлінський, котрий мав прізвисько «неистовый», тобто несамовитий, скажений. Він люто ненавидів Русь-Україну й усе українське через її прагнення до самостійності. Іґноруючи історичні реалії, зокрема той факт, що саме руські князі заснували Московію, а не навпаки, всіляко насаджував поняття зверхності Росії. Україну називав зневажливо Малоросією, а багатющу українську мову – «южнорусским наречием русского языка».

Правдива, суто національна творчість недавнього українського кріпака Тараса Шевченка страшенно дратувала російського критика. Навіть не прочитавши його сатиричної комедії «Сон», Бєлінський оголосив її «пасквилем на царя», а самого автора – «хохлацким радикалом». Ще більшу ненависть шаленого Віссаріона викликала поема «Гайдамаки» з відвертим закликом любити Україну: «Сини мої! Орли мої! Летіть в Україну, – хоч і лихо зустрінеться, так не на чужині». Літератор, здавалось би інтеліґентна людина, називає за неї Шевченка «хохлацьким дурнем», іншими образливими словами, безсоромно вживаючи ницу мужицьку лексику.

Але наш Кобзар, не злякався «скаженого» Бєлінського і в наступних виданнях «Гайдамаків» висміяв його та інших україно-фобів, кажучи, що є

Такі, бачте, люди:
Все письменні, друковані,
Сонце навіть гудять:
«Не відтіля, каже, сходить
Та не так і світить…»

І чому ж ті росіяни-розумники навчали молодого українського поета?

…він хоче, щоб слухали,
Як старці співають.
Дарма праця, пане-брате:
Коли хочеш грошей
Та ще й слави, того дива,
Співай про Матрьошку,
Про Парашу, радость нашу,
Султан, паркет, шпори, –
От де слава!!! А то співа:
«Грає сине море»,
А сам плаче…

Не зламався від осуду й таких порад юний Тарас, а гідно й стримано відповів:

Теплий кожух, тільки шкода –
Не на мене шитий.
А розумне ваше слово
Брехнею підбите.

На жаль, не всі українські митці виявились такими незламними, як гайдамака-Тарас. Михайло Петренко – автор відомих українських пісень, що стали народними, «Дивлюсь я на небо», «Взяв би я бандуру», «Ходить хвиля під Осколом» теж відправляв свої вірші для відгуку Віссаріону Бєлінському. Отримавши відповідь, що все погано і взагалі треба писати «руським язиком» а не «наречієм», – припинив літературну діяльність. Так через вбивче слово Бєлінського Україна втратила одного з талановитих своїх співців…

Нині, з радянських часів, у Донецьку на зовнішньому боці бібліотеки ім. Н. Крупської поряд із барельєфами славетних українських літераторів Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка висить барельєф В. Бєлінського.

Ми, просвітяни Маріуполя, підтримуємо заклик голови ДОО ВОВ Віктора Прокопчика до владних структур України й Донеччини з проханням зняти портрет В. Бєлінського з бібліотеки як людини, що свідомо зневажала українських літераторів, ганьбила їх, заважала їхній творчості, чим завдала шкоди українській культурі взагалі.

Ні – україно фобу Віссаріону Бєлінському в Донецьку!

Відкритий лист відправили Міністру культури України Л. Новохатьку, голові Донецької облдержадміністрації А. Шишацькому, у ЗМІ.

Закликаємо громадськість України та діаспори підтримати нашу пропозицію

Члени ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Маріуполя 18 підписів

Відповідь Т. Шевченка В. Бєлінському з «Гайдамаків»:

Такі, бачте, люди:
Все письменні, друковані,
Сонце навіть гудять:
«Не відтіля, каже, сходить
Та не так і світить;
Отак, каже, було б треба…
А він хоче, щоб слухали,
Як старці співають.
Дарма праця, пане-брате:
Коли хочеш грошей
Та ще й слави, того дива,
Співай про Матрьошку,
Про Парашу, радость нашу,
Султан, паркет, шпори, –
От де слава!!! А то співа:
«Грає сине море»,
А сам плаче, за тобою
І твоя громада
У сіряках!..» Правда, мудрі!
Спасибі за раду.
Теплий кожух, тільки шкода –
Не на мене шитий.
А розумне ваше слово
Брехнею підбите.

ЛАУРЕАТИ

ІМЕНІ ГРИГОРА КРУКА

Тлумаччина відзначила лауреатів літературно-мистецької премії імені Григора Крука – всесвітньовідомого скульптора, уродженця с. Братишів, що на теренах Тлумаччини…

Цьогоріч премії імені Григора Крука у номінації «Образотворче мистецтво (живопис, скульптура, графіка…) і декоративно-прикладне мистецтво» удостоєна: тлумаччанка Наталія Балаш – народна майстриня, учитель Тлумацької гімназії.

У номінації «Музейна справа» за популяризацію творчості Григора Крука, а також активну участь у відкритті музею Григора Крука у с. Братишів, літературно-мистецьку премію отримав Василь Іваночко – директор видавництва «Лілея-НВ» (Івано-Франківськ).

У номінації «Народознавство» премії удостоєний Іван Карп'як – директор зразкового, народного історико-краєзнавчого музею с. Бортники, лауреат премії імені Марійки Підгірянки.

Урочистості нагородження лауреатів відбулися у Народному домі Тлумача.

Нагороди лауреатам вручали голова районної ради Михайло Вишневський та керівник апарату райдержадміністрації Василь Шкварок.

Директор музею Григора Крука, що у с. Братишів, Петро Боднарчук подарував лауреатам свої видання, пов'язані з життям і творчістю всесвітньовідомого скульптора.

Щорічне відзначення лауреатів літературно-мистецької премії імені Григора Крука на Тлумаччині – це данина пам'яті Григору Круку від земляків і поклін його світовій славі…

Галина СЛОБОДЯН,
сільський голова с. Бортники

ПРОТЕСТ

ВЛАДА ПРОТИ БІЗНЕСУ

Із заяви Асамблеї громадських організацій малого та середнього бізнесу України «Про неприйнятність законопроекту щодо внесення змін до ст. 296 Податкового кодексу України» як чергового антинародного кроку злочинних органів влади.

Ми, члени Асамблеї, висловлюємо велику стурбованість щодо чергового кроку органів влади в напрямку знищення малого бізнесу в Україні, йдеться у документі.

Згідно з урядовим законопроектом щодо посилення контролю за обігом товарів іноземного виробництва» передбачено, що підприємці, які здійснюють торгівлю імпортованими товарами, повинні вести облік не тільки доходів, а й витрат. Витрати повинні відображатись на підставі копії митної декларації або іншого документа, що її замінює, а розрахунки проводитись із використанням РРО.

У разі ухвалення цього законопроекту значно збільшиться реґуляторне навантаження на бізнес-середовище у зв'язку з великими затратами підприємців на виконання зазначених норм. У підсумку таких дій значна кількість підприємців буде змушена припинити свою діяльність чи перейти в «тінь» під «кришування» злочинців у погонах чи корупціонерів-чиновників. Тому цей документ не може бути ухвалений як антинародний.

Ігор ГУРНЯК,
голова Асамблеї ГО МСБУ

ГОЛГОФА

ЧИ ВІДПОВІСТЬ РОСІЯ?

Як відомо, цього року Україна і світ відзначають 80-ті роковини голодомору-геноциду 1932–1933 років в Україні. Але ті, хто творив голодомор, – Росія та і наші хруні – комуністи й реґіонали – не визнають цю трагедію геноцидом. **Пам'ятні заходи пройдуть 23 листопада.**

Знаний італійський історик Андреа Ґраціозі, фахівець з історії України та Радянського Союзу, вважає, що однією з головних причин неповного визнання у світі українського голодомору геноцидом, є боязнь Росії перед фінансовими зобов'язаннями.

Як зазначив історик, визнання якоїсь події актом геноциду має правове значення і тягне за собою дуже серйозні юридичні наслідки. «Якби тепер у світі визнали український голодомор геноцидом, тоді Росія як спадкоємиця СРСР повинна б була фінансово розплачуватися за трагедію».

Андреа Ґраціозі наголосив, що період з 1928 до 1953 року був страшним в історії України, і голодомор швидше є символом, бо трагедія була найбільшою. «Йдеться загалом про руйнування селянської родини, сільського підприємництва… Це все спричинив репресивний режим, де голодомор виступає як показовий символ».

Нагадаємо, на сьогодні голодомор в Україні 1932–1933 років офіційно визнали геноцидом українського народу і засудили: Австралія, Андорра, Арґентина, Бразилія, Ватикан, Грузія, Еквадор, Естонія, Іспанія, Італія, Канада, Колумбія, Латвія, Литва, Мексика, Парагвай, Перу, Польща, Словаччина, США, Угорщина, Чехія, Чилі. А Росія – мовчить…

ЛЮДИНА СЕРЕД ЛЮДЕЙ

БО ЗА ДЕРЖАВУ БОЛИТЬ

По-батьківськи з великою турботою і по-материнськи зі ще більшою ласкою поставилася Верховна Рада до своїх депутатів, народних обранців: крім високих зарплат, різних заохочень до плідної праці, пільг, вічних пенсій князів і абсолютної безвідповідальності за стан справ у державі, ухвалила ще й Закон про недоторканність депутатської особи, як і інших високих державних чиновників. І начебто це все є нормальним явищем, бо їхні власні бюджети безнастанно поповнюються з бюджетів державних.

Аж солодко стає на душі, що так гарно можуть жити теперішні благословенні в жебрацькій, як для народу, державі. Для олігархів і всіх боголюбивих злодійських кланів у законі й поза законом Царство Боже (той же омріяний утопістами комунізм) вже давно наступив на грішній землі.

– І ти, Романе, маєш лице таке говорити? – дошкульно закинув мені пан Микола, герой цієї оповіді. – Та цих недоторканних, мов якусь заразну віспу, треба негайно переселяти подалі. Як нас переселяли в 50-их і 60-их роках XX століття. Майже всіх людей насильно в телятниках вивезли з нашого села Лугу, за один день усіх зробили бідовими жебраками й безхатьками. Луг як гарне гуцульське село сподобалось тодішнім комуністичним генералам із Москви для створення військової ракетної бази (спеціалісти таємничо нашіптували, що в цілому СССР є таких баз чотири). Звідсіль ракети сягали Англії, Іспанії, Італії, Німеччини за лічені хвилини. І це була своєрідна велика турбота КПСС про свій і трудовий люд Європи.

– Мій тато Михайло Вервега був фронтовиком, вернувся додому інвалідом другої групи, і дали йому пенсію аж 12 карбованців 46 копійок і все одно вигнали нас – родичів і дітей з Лугу, а хату зруйнували. Яка то була нелюдяна і фарисейська радянська влада. І нас ще зобов'язували її захищати. Я був призваний у 70-их роках минулого століття в армію. Призначили мене в робочий батальйон. Щоправда, в армії, хоч і мучився, та опанував багато будівельних професій. Це знадобилося в науці в будівельному технікумі.

Знаю Миколу Вервегу півтора десятка літ. За критику посадових осіб його намагалися скомпрометувати як селищного голову, позбавити депутатства в районній раді, навіть відкрити судову справу. Але спеціаліст із будівництва він був знаючий і авторитетний (працював у ПМЧ-21 «Лісбуд» у Надвірні, яке було структурою об'єднання «Прикарпатліс»). До того ж, його систематично залучали до різних перевірок і ревізій. Усі знали: де перевіряв Вервега, там за акти перевірки можуть бути спокійні, на жодні компроміси ні з ким він не йшов. В роботі був чесний і правдивий, і цього вимагав від інших.

Як на мене, добродій Микола Вервега не зміг, чи не схотів, виліпити з себе цілісну особистість гуманістичного складу.

Прізвище цього чоловіка знайоме чи не всім начальникам правоохоронних структур Надвірнянщини, а можливо, й краю. І хоч Микола Михайлович уже давно на пенсії і як інвалід другої групи не має доброго здоров'я, але вперто і безнастанно воює проти корупціонерів, що засіли в державних та адміністративних місцевих органах, показуючи факти зловживань службовим становищем, розкрадання народного добра, нищення русла Прута, Бистриці, потічків неконтрольованим добуванням піску, гравію, каміння. «Гей, люди! Ті, що нищите свою країну, як сарана нищить родючі лани! Схаменіться! Де мораль християнська? Де людська совість?..»

Назву тільки декілька адрес, яким Вервега посилав «вітальні листи» про невеселі речі, які мають місце в Надвірні, Делятині, Яремчі й навіть області. Це пани-товариші О. Сало, В. Семенюк, А. Назаров, Ю. Тимошенко, Ю. Касіянчук, В. Попович, О. Сич, Ю. Дерев'янко, Б. Криклявенко, А. Шевченко… Дехто з них у своїх листах-відповідях навіть дякує Вервезі, бажає гарного здоров'я і всіляких гараздів. Словом, така собі примирлива відписка, і жодної практичної дії.

Є в листах-скаргах Миколи Вервеги суто фейлетонна тематика – це ворожбитство, псевдоцілительство, сатанізм та інша містика. З цього приводу доречно навести слова голови Комітету з питань свободи слова та інформації Верховної Ради пана Андрія Шевченка: «Так, читаємо в листі за № 04-33/15-503 за 7 червня 2011 р. – за дорученням Голови Верховної Ради України В. М. Литвина в Комітеті розглянуте Ваше звернення щодо підтримки проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів (щодо захисту населення та інформаційного простору від неґативного впливу») – реєстраційний № 8371 – стосовно заборони діяльності ворожок, екстрасенсів, знахарів, хіромантів… Проте реґіонали й комуністи заблокували «ухвалення цього закону».

Як би там не було, але зараз цей офіційний лист утвердив Миколу Вервегу в його правоті. А ще – відвідини кабінетів і спілкування з їхніми господарями. Розмова віч-на-віч дає певний результат і знімає наболілі питання, а іноді й загострює проблему. Якщо недоторканний начальник починає бавитись у софістику й плутати праведне з грішним, то Вервега вибухає фонтаном емоцій і обурливо картає навіть генерала чи народного обранця. За істину треба боротися. Бо, як любить повторювати Вервега, без «гарного слова» цвях у дошку не лізе! Ось як з'являється в Надвірні чи Яремчі в правоохоронній структурі чи міськраді добродій Микола, то відразу справжній переполох. Складається враження, що Вервега напевно єдиний, який уболіває за державу, бо вимагає в недоторканних чиновників конкретної і потрібної для народу роботи. Хай щастить!

Роман ФЛИС, *член Національної спілки журналістів України*

ПОПЕРЕДНИКИ

ТЛУМАЧ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

На тему 800-річчя заснування Тлумача у місті відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція. Її організувала Тлумацька райдержадміністрація, районна і міська рада та Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Від університету організатором конференції був Андрій Білас – кандидат філологічних наук, доцент кафедри французької філології.

З цікавими доповідями виступали і просвітяни Тлумацького району Роман Рибчин, Михайло Дземан та інші. Подаємо виступ заступника голови обласної «Просвіти» Петра АРСЕНИЧА.

РОДИНА ЛУЦИКІВ

Селянські родини Луциків проживали у Городенківському, Коломийському, Рожнятівському і Тлумацькому районах. Найбільш активними в громадсько-політичному і культурному житті були родини Луциків, що проживали у містечку Тлумачі. Найбільш авторитетним і повагою користувався господар Гнат Дмитрович Луцик. Він славився тим, що давав жителям різні розумні поради і вмів мирити людей. У Гната був брат Михайло, який мав сина Василя, у якого було п'ятеро дітей.

Серед них найбільш активним у громадському житті був Григорій Васильович Луцик (1904–1945) – член Сельробу, секретар Тлумацького МК, а потім – повітового комітету КПЗУ. Працював ковалем. Один із організаторів комуністичного руху в повіті. Був чудовим оратором, брав активну участь у драматичному гуртку, для якого написав дві п'єси революційного змісту. За організацію страйків, демонстрацій, відзначення комуністичних свят і розповсюдження листівок в 1935 р. був заарештований. Його молодші брати Михайло і Микола теж брали участь у революційному русі. Після 1939 р. Григорій Васильович працював головою Тимчасового революційного комітету, був обраний депутатом до Народних зборів у Львові. В 1940 році закінчив школу міліції в Станіславі. Загинув у роки Другої світової війни.

Сини Гната Луцика – Григорій, Іван і Павло – були активістами «Просвіти». Григорій – членом драмгуртка, на урочистостях декламував вірші Т. Шевченка. Павло співав у просвітянському хорі. У Павла було шестеро дітей, про яких згадаємо нижче.

Луцик Григорій Павлович (27.01.1901–03.10.1961) – засновник «Сельробу-Лівиця», згодом – «Сельробу-Єдність» у Тлумачі. Закінчив Станіславську українську гімназію (1920) і хімічний факультет Празького університету (1927).

Польська влада відмовила Григорієві Луцику в роботі за спеціальністю. Він включається в революційний рух. В 1926 р. стає одним зі співредакторів революційної газети «Нове слово» (орган «Сельробу-Єдності», що виходила у Станіславі з 1926 року). В 1929–1939 рр. працював технологом у кооперативній районній молочарні в Тлумачі. Для прикриття підпільної роботи в «Просвіті» організовував творчі дискусії, лекції, вистави, в яких був і режисером, і суфлером. Йому вдавалося працювати так, що поліція не мала доказів його діяльності. Його затримували на кілька днів тільки перед 1 травня та в інші революційні свята. Г. Луцик двічі нелеґально переходив через Збруч і щасливо повертався з новими інструкціями, як далі проводити підпільну роботу.

В жовтні 1939 р. був обраний депутатом Народних зборів, працював до війни бухгалтером райфінвідділу. З початком війни, щоб не потрапити до рук німців, переїхав до Станіслава, де працював технічним інженером у млині Зайбальда.

Про сина Дмитра Павловича скажемо, що він став професором Львівського медичного інституту, відомим лікарем. Професор Дмитро Луцик народився 21 жовтня 1913 року. У 1927-му закінчив на «відмінно» семикласну народну школу. Священик Іван Плав'юк переконав батьків віддати хлопця вчитися до Тлумацької державної гімназії. Вчитися було важко через бідність. Ще учнем і гімназистом мріяв про медицину. І хоч у 1934 році здав екстерном іспит першого курсу факультету права Львівського університету, мрія бути медиком не покидала хлопця. Тож він у 1935-му вступає на лікувальний факультет Варшавської медакадемії. 2 вересня 1939 р., після початку Другої світової війни, був мобілізований у «Відділ розшуку і виносу постраждалих» і 10 вересня скерований у місто Люблін.

У 1941–1943 роках працює у Львові асистентом професора Мар'яна Панчишина. За відмову працювати в санітарній частині Дивізії СС «Галичина» був звільнений з роботи і переїхав з сім'єю в Надвірну, працював на посаді лікаря-терапевта. Після звільнення від німецьких військ Львова повернувся до міста. Згодом з сім'єю переїхав до містечка Комарно. Тут його забирають в Українську Повстанську Армію, де він організовує медико-санітарну службу, очолює «Медико-профілактичні фахові курси», з персоналом яких пізніше переходить на територію Словаччини. Після звільнення Словаччини повернувся до Львова і з квітня 1945-го працював ординатором, а згодом – асистентом кафедри факультетської терапії Львівського мед-інституту.

В 1951 р. захищає кандидатську, а в 1965-му – докторську. У 1968–1969 роках завідував кафедрою факультетської терапії, а в 1969–1971 роках – кафедрою шпитальної терапії Івано-Франківського державного медичного інституту.

Сім'я професора Д. Луцика – це династія вчених.

У Львівському видавництві «Наутіліус» 2003 р. вийшла книжка професора Дмитра Луцика «Шістдесят років для народного здоров'я: спогади лікаря». Книжка починається епіграфом: «Якщо ти урятував життя людини від смерті, ти виправдав своє існування на світі». Девіз, якого слід дотримуватися усім сучасним лікарям.

З РОСИ І ВОДИ!..

ВІТАЄМО!

Музичного педагога, просвітянку
МИРОСЛАВУ ЛИТВИНОВИЧ-РАДЛОВСЬКУ,
берегиню раритетів про просвітянську діяльність родин Стефановичів-Литвиновичів, авторку спогадів про чин «Просвіти», щиро вітаємо з днем народження.

Зичимо многих літ життя, здоров'я, потіхи від дітей і внуків.

Голова Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, заступник Петро АРСЕНИЧ, просвітянка Люба КОСТЕНЮК

* * *

Активного просвітянина з Тлумача
Михайла ДЗЕМАНА
вітаємо з 80-річчям.

Многих і благих Вам літ, плідної праці собі на честь, а Україні й родині на добро і славу!

Голова Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, голова Тлумацького райміськоб'єднання «Просвіти» Галина ДЗЬОБА, куратор Тлумацького райміськоб'єднання «Просвіти» Михайлина БОДНАР

ТРАДИЦІЇ

НЕ ЗАБУВАЙМО СВОЄ!

Відшуміло літо, відбуяли трави
І сумний ноктюрн виспівують літа.
Та ще, може, осінь золота, ласкава,
Принесе усмішку на мої уста.

Падають листочки із дерев зів'ялі,
Наче світлі мрії, наче давні сни...
Пам'ять сумовито тулить руки мляві
І виймає спогад з скриньки давнини.

У гостях в редакції побувала просвітянка Надія Легун.

М. Б.: За прожиті 83 роки Ви маєте вже що згадати, пані Надіє. Ціле життя, окрім основної роботи, Ви кохаєтеся в пісні, дорожите нашими українськими звичаями і традиціями. Тепер надворі осінь, час весіль і празників по селах. Але чомусь останнім часом втрачена їхня святковість. На весіллях ми рідко чуємо, щоб гості співали пісні, молодь не вміє забавлятися. Натомість господарі запрошують співаків, артистів, щоб їх забавляли. А на празники все менше з'їжджається родин. Розказують, як то весело було колись...

Н. Л.: З раннього дитинства запам'яталося мені, що після закінчення польових робіт, починалися осінні запусти, родинні празники. В кожному селі відбувалися свята, пов'язані з ім'ям святого покровителя місцевої церкви. Наприклад, у моєму рідному селі Стриганці – церква Святої Трійці і престольний храм – на Зелені свята, в сусідньому Рошневі – храм на день святого архангела Михаїла, а в Побережжі – на святого отця Миколая... Ці свята символізували красу нашої землі, наших прадідівських обрядів, велич України й велике духовне багатство нашого народу. На престольний храм на урочисту відправу до храму сходилося багато людей з навколишніх сіл, багато запрошених священників. Прочани сповідалися, причащалися очищували душу й тіло свяченою водою. А після відправи односельці запрошували родичів і знайомих на празник. Кожен старався привести додому якнайбільше гостей. Цим гордилися господар і господиня, бо це свідчило про їхню щедрість і гостинність. І була велика радість від спілкування з рідними й друзями. Чим більше гостей, тим більше в хаті пісень. Співало все село, веселилися люди, до пізнього вечора лунали пісні. А ще пам'ятаю, що сходилися люди не тільки на свята, а й у будні, помагали одні одним у всьому, все робили толокою. Скажімо, привезли з поля гору кукурудзи. Ввечері поприходили сусіди, дівчата, хлопці, й за вечір всю кукурудзу почистили. Співали, жартували, господня пригощала своїх помічників. Усім було весело і приємно. А взимку наші матері й бабусі пряли куделі, щоб до весни виробити полотно й пошити всім сорочки. Але одній сидіти в хаті сумно, очі злипаються. І, щоб не сумувати, – йшли до сусідів на вечорниці. Там пряли, вишивали, плели. Разом було весело, співали, жартували. І праця йшла гаразд. А хатинка ж була маленька. Та тепло приймали всіх. Тепер люди живуть багатше, але бідніше духовно. Позводили добротні будинки, багато кімнат, але вони порожні, закриті. Не заходять сусіди, бо треба роззуватися під хатою, бо там усе ідеально прибрано. Не приїжджають і родичі з сусідніх сіл: всі зайняті, всі думають тільки про матеріальне збагачення. А шкода. Так хочеться, щоб повернулися наші прадідівські звичаї та обряди, щоб по селах вечорами лунали наші українські народні пісні, аби, як колись, співали хлопці й дівчата на кожному кутку.

Тому закликаю всіх – любіть свою українську пісню, бережіть наші обряди і звичаї, любіть свою засмучену Україну.

Розмовляла ***Михайлина БОДНАР***

ДУХОВНЕ

ПРИРОДА — ХРАМ, ГОСПОДОМ СОТВОРЕНИЙ

1 вересня за григоріанським та, відповідно, 14 вересня – за юліанським календарем, всесвітня християнська спільнота відзначає екуменічно-екологічне свято – День Бога Творця.

Це свято було започатковане 1989 року з ініціативи Його Святості Димитрія I, Константинопольського патріарха, який у спеціальному посланні закликав увесь християнський світ щороку на свято початку церковного року об'єднатися у спільній молитві до Бога – Творця всіх речей, висловити Йому вдячність за дар життя, за прекрасний світ природи, в якому живемо, просити в Нього вибачення за завдану шкоду й благати Його про збереження та спасіння всього створеного, що «стогне і страждає в тяжких муках».

До екологічної ініціативи Вселенського патріархату, згідно з рішеннями Синоду єпископів, приєдналась Українська Греко-Католицька Церква, постановивши молитовно відзначати 14 вересня як День Бога Творця, а також в особливий спосіб звертати в цей день увагу вірних на питання християнської відповідальності за природне довкілля.

Всесвітня рада Церков і Рада єпископських конференцій Європи рекомендують присвячувати пильнішу увагу цьому питанню не лише один день, але від початку Церковного року 1 (14) вересня до 4 (17) жовтня – свята св. Франциска з Асижу (покровителя екологів) і відзначати цей час як «час створіння», ініціюючи різноманітні молитовні, освітньо-виховні та практичні заходи природоохоронного спрямування. В цей день на честь свята в храмах відправляють різноманітні богослужіння (подячні Літургії, акафісти чи молебні) в намірі збереження створеного Богом світу, проводять освітньо-виховні заходи екологічного спрямування, а також реалізують різноманітні практичні ініціативи й діла милосердя стосовно природи. Згідно рішення Синоду єпископів УГКЦ, кожен священик зобов'язаний виголосити в День Бога Творця спеціальну проповідь, звернувши увагу вірних на християнську відповідальність за природне довкілля.

З нагоди Дня Бога Творця й часу створення і з метою плекання свідомості відповідальності кожної людини за створений Богом світ, Бюро УГКЦ з питань екології вже вдруге оголошує Всеукраїнський конкурс на тему: «Відповідальність за створіння».

У контексті Року віри та відзначення 1025-ліття Хрещення Русі-України конкурс пропонує чудову нагоду глибше застановитися над одвічною правдою справжньої християнської віри і нашим відповідальним ставленням до створеного світу – природи.

Конкурс проводився у п'яти номінаціях: молитва, вірш, проповідь, роздуми-катехиза та малюнок. Приємно відзначити, що 1 місце у номінації «вірш» зайняв житель Івано-Франківська Олександр Нечитайло. За свій вдалий витвір пан Олександр отримав також грамоту від Державної екологічної інспекції. Слід наголосити, що на сторінках періодики писали і про доньку – Наталію Нечитайло, яка теж пише вірші, завдяки старанням татуся видала першу збірочку «Починається день» і теж має чимало нагород. Хочеться побажати родині Нечитайлів вдалих здобутків на творчій ниві!

Зорина ВАЛІХНОВСЬКА,
кандидат мистецтвознавства

Подаємо вірш Олександра Нечитайла.

УКРАЇНА — ЗЕМЛЯ ОБІТОВАНА

Людино, не засмічуй Україну,
Бо стогне від діянь твоїх земля,
Вона перетворилась на руїну,
Про допомогу тихо промовля.

Бо що полишим дітям, поколінням,
Яку їм землю ми передамо,
Земля до нас ще ставиться
з терпінням –
Ми перед нею й Богом грішимо.

Він землю дарував обітовану,
Таку багату й щедру до людей,
А ми шматуємо, завдаємо їй рану –
Наругу терпить від своїх дітей.

Шукаєм недоторкані ландшафти,
Куточки первозданної краси,
Річки, які давно вже зникли з карти,
Ранкову свіжість чистої роси.

Матеріальним світом є природа,
Це дім, що Богом створений для нас,
І цій красі лише людина шкодить,
Руйнуючи це диво повсякчас.

Невже так тішить краєвид розритий
І під ногами пластиковий хлам?
Адже це можна все переробити
В корисні речі – так потрібні нам.

З землі висмоктуємо все придатне, –
У цьому світі ми – споживачі,
Невже на добрі справи
ми не здатні,
Невже на цій землі ми – глядачі?

Наситили ми землю різним сміттям,
Із кожним роком звалище росте,
Квітучі землі нищили роками,
Хоча земля для кожного – святе.

Прийде пора і схаменуться люди,
Земля засяє чистотою вод,
Прокинеться, вдихне на повні груди –
Впізнає Україна свій народ.

КОНФЕРЕНЦІЇ

ГАЛИЧ І ДЕРЖАВНІСТЬ

У Галичі провели Міжнародну наукову конференцію «Галич і Галицька земля в державотворчих процесах України» з нагоди 1115-ої річниці першої писемної згадки про Галич та 1025-річчя Хрещення України-Русі. Організаторами стали Міністерство культури України та Національний заповідник «Давній Галич».

В роботі конференції взяли участь науковці з різних наукових інституцій України та з-за кордону (Російської Федерації). Зокрема, це представники Львівської національної галереї мистецтв імені Бориса Возницького, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Львівського регіонального Інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк), Харківської державної академії культури, Хмельницького обласного краєзнавчого музею.

На пленарному засіданні з доповідями виступили Тарас Ткачук, кандидат історичних наук, завідувач відділу археології НЗ «Давній Галич», Олександр Береговський, генеральний директор НЗ «Давній Галич» та Христина Береговська, молодший науковий співробітник Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Возницького, Володимир Федорак, заслужений працівник культури України, начальник управління культури, національностей та релігій облдержадміністрації, Ігор Коваль, кандидат історичних наук, доцент кафедри релігієзнавства, теології і культурології ПНУ ім. В. Стефаника, Олександр Головко, доктор історичних наук, головний консультант апарату Верховної Ради України.

І на пленарному, і на секційних засіданнях ішлося про різні аспекти державотворчої ролі Галича і Галицької землі в історії України.

Учасники відвідали музеї Національного заповідника «Давній Галич», ознайомилися з пам'ятками культурної спадщини в Більшівцях, Маріямполі та Івано-Франківську. За результатами роботи конференції видали збірник матеріалів та ухвалили резолюцію.

А. Ч.

ВАРТО ЗНАТИ

МОЖНА ЇХАТИ БЕЗ ВІЗ

Українці можуть в'їжджати без віз на територію 42 країн. При в'їзді ще до 52 держав візу можна отримати на кордоні.

Таку інформацію надає розділ «Консульські питання» сайту МЗС України (але, коли є хоч якісь сумніви, перед поїздкою в кожну конкретну країну слід перевіряти дані щодо її візового режиму на сайтах МЗС чи посольств цієї держави).

Наявності візи у громадян України НЕ вимагають:

10 країн колишнього СРСР – Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Росія, Таджикистан, Узбекистан;

5 європейських країн – Албанія, Боснія і Герцеговина, Сербія, Чорногорія, Македонія *(остання – до 15 березня 2018 року);*

7 країн Північної Америки – Антигуа і Барбуда, Гватемала, Гренада *(лише для туристів),* Нікарагуа, Панама, Сальвадор, Ямайка *(для туристів)*;

5 країн Південної Америки – Арґентина, Бразилія, Еквадор *(лише для туристів),* Парагвай, Перу *(лише для туристів)*;

8 країн Азії – Бруней, Гонконг, Ізраїль, Малайзія, Монголія, М'янма, Палестина, Туреччина;

4 країни Африки – Намібія, Свазіленд, Сейшельські Острови, Туніс *(лише для туристів);*

3 країни Океанії – Палау, Самоа, Федеративні Штати Мікронезії *(лише для туристів).*

При цьому в'їзд до всіх країн, окрім Росії та Білорусі, – **за закордонним паспортом** (до РФ і РБ – можна за внутрішнім).

Слід також враховувати, що **в різних країнах – різні умови щодо терміну перебування без віз.** У деяких – до 30 діб, у інших – до 60 чи 90 тощо. Найменше – в Гонконгу – 14 діб; найбільше – в Перу – до 183 діб (!) із підтвердженням туристичної мети поїздки.

МОЖНА ОФОРМИТИ ВІЗУ НА КОРДОНІ:

Північна Америка (8): Барбадос, Гаїті, Домініка, Домініканська Республіка, Коста-Ріка, Сент-Вінсент і Гренадини, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія;

Південна Америка (2): Болівія, Суринам;

Азія (19): Бангладеш, Бутан, В'єтнам, Ємен, Іран, Йорданія, Камбоджа, Катар, Кувейт, Лаос, Ліван, Мальдіви, Непал, ОАЕ *(лише формально; на практиці візу потрібно оформлювати завчасно в консульстві)*, Оман, Сирія, Східний Тимор, Таїланд, Шрі-Ланка;

Африка (19): Бенін, Буркіна-Фасо, Гамбія, Гана, Джибуті, Єгипет, Замбія, Кабо-Верде, Кенія, Коморські Острови, Маврикій, Мадагаскар, Малаві, Південний Судан, Руанда, Сан-Томе і Принсіпі, Танзанія, Того, Уганда;

Океанія (4): Вануату, Тонга, Тувалу, Фіджі.

Слід враховувати, що в деяких країнах (ОАЕ, В'єтнам, Гана, Кувейт, Руанда, Сент-Кітс, Сент-Люсія, Суринам, Шрі-Ланка та ін.) оформлення візи на кордоні можливе **лише за умови «попереднього узгодження з імміграційною службою»** із наданням значної кількості документів. У деяких випадках це означає переважну потребу оформлювати візу заздалегідь у консульствах.

Заздалегідь **оформлювати візу** громадяни України повинні для в'їзду до країн **Шенгенської зони** – Австрії, Бельгії, Греції, Данії, Естонії, Ісландії, Іспанії, Італії, Латвії, Литви, Ліхтенштейну, Люксембургу, Мальти, Нідерландів, Німеччини, Норвегії, Польщі, Португалії, Словаччини, Словенії, Угорщини, Фінляндії, Франції, Чехії, Швейцарії та Швеції.

Також завчасного оформлення візи у консульстві вимагають Болгарія, Велика Британія, Ірландія, Кіпр *(електронна віза),* Ліхтенштейн, Монако, Хорватія та Румунія.

При цьому власники шенгенських віз можуть вільно в'їжджати до **Болгарії** на термін до 90 днів.

Румунія дозволяє безвізовий **транзит** терміном до трьох днів.

Для в'їзду у **Ватикан і Сан-Марино** необхідно мати італійську (або іншу шенгенську) візу.

Для в'їзду в **Андорру** необхідно мати дійсну **дворазову** або багаторазову шенгенську візу.

Заздалегідь оформлювати візу потрібно перед поїздкою також до таких країн:

Європа: Косово;

Північна Америка: Багамські Острови, Беліз, Гондурас, Канада, Куба, Мексика, США, Тринідад і Тобаго;

Південна Америка: Венесуела, Гаяна, Колумбія, Уругвай, Чилі;

Азія: Афганістан, Бахрейн, Індія, Індонезія, Ірак, Китай (КНР), КНДР, Об'єднані Арабські Емірати, Пакистан, Республіка Корея, Саудівська Аравія, Сінгапур, Тайвань (Китайська республіка), Туркменістан, Філіппіни, Японія;

Африка: Алжир, Ангола, Ботсвана, Бурунді, Габон, Гвінея, Гвінея-Бісау, Еритрея, Ефіопія, Зімбабве, ДР Конго, Екваторіальна Гвінея, Камерун, Конго, Кот-д'Івуар, Лесото, Ліберія, Лівія, Мавританія, Малі, Марокко, Мозамбік, Нігер, Нігерія, ПАР, Сенегал, Сомалі, Судан, Сьєрра-Леоне, Центрально-африканська Республіка, Чад;

Австралія та Океанія: Австралія, Вануату, Кірібаті, Маршаллові Острови, Науру, Нова Зеландія, Папуа-Нова Гвінея, Соломонові Острови.